

A&B

7/8 2001

Architektura & Bi
MIESIĘCZNIK OGÓLNOPI

**Nowa siedziba Ambasady RP w T
Lotniska na progu trzeciego tys
realizacje i projektowe wizje
Humanizacja *faveli* w Rio de Jan
Konkurs na przebudowę budynku
dawnej Biblioteki UW
Geniusze, artyści, rzemieślnicy –
dyskusja we wrocławskim Muzeum
Architektury**

Uroczystość otwarcia ambasady RP w Tokio

30 maja 2001 roku odbyło się uroczyste otwarcie nowej siedziby Ambasady RP w Tokio, prezentowanej w tym numerze A&B.

Ceremonia przecięcia wstęgi miała miejsce w sali wielofunkcyjnej budynku ambasady.

Uroczystości towarzyszyła wystawa z okazji 80 rocznicy nawiązania oficjalnych stosunków dyplomatycznych między Polską a Japonią, na którą przybyło ponad 250 zaproszonych gości, zaszczyconych obecnością japońskiej pary książęcej Takamado. Przybyli przedstawiciele rządu japońskiego, korpusu dyplomatycznego, luminarze świata kultury, biznesu i przyjaciele Polski. Nie zabrakło projektantów polskich i japońskich oraz wykonawcy oddanego do użytku obiektu — firmy Taisei Corporation. Zaproszonych gości powitał Ambasad RP w Japonii Jerzy Pomianowski. Jako kolejny zabrał głos przedstawiciel japońskiego MSZ.

W przemówieniach szczególne podziękowania skierowane zostały do projektantów i wykonawców oraz

wszystkich, dzięki którym możliwa była sprawna realizacja inwestycji.

Autorem koncepcji budynku jest dr Krzysztof Ingarden we współpracy z Jackiem Ewý i biurem „Ingarden & Ewý, Architekci” z Krakowa. Krzysztof Ingarden wcześniej miał okazję poznać specyfikę projektowania w Japonii. Odbył staż projektowy w Sapporo Urbanist Office w roku 1978 i w latach 1984–85 w Tokio w biurze Arata Isozaki, staż doktorancki w School of Art & Design w Tsukuba University w latach 1983–85, współpracował także z A. Isozaki przy projekcie Centrum Sztuki i Techniki Japońskiej w Krakowie w latach 1988–94. Architekt wykorzystał każdy metr kwadratowy małej, bo 10-arowej działki i stworzył funkcjonalny obiekt o stosunkowo dużych, jak na japońskie warunki, przestrzeniach publicznych, wyposażony w nowoczesną salę wielofunkcyjną.

Część oficjalną otwarcia zakończyła projekcja filmu przygotowanego specjalnie na tę okazję przez firmę Matsushita Electric według pomysłu Jerzego Pomianowskiego. Dzięki projekcji goście mieli okazję zapo-

od lewej: ambasador Jerzy Pomianowski z małżonką, para książęca Takamado, Jacek Ewý, Krzysztof Ingarden, M. Morishita, Y. Yorita, M. Okawa

znać się z historią budowy obiektu, a także odbyć filmową wycieczkę przez pomieszczenia budynku ambasady.

(M.K.)

panorama Taka
i widok dookoła ambasady

Zobaczyć i dotknąć Polskę

syntaktyka / a site plan

Prezentujemy nową siedzibę Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Tokio, o której piszą główny projektant Krzysztof Ingardziejczyk oraz prof. Mikihiko Mimura z japońskiego Uniwersytetu Tsukuba.

Na początku lat dziewięćdziesiątych stan budynku Ambasady Polskiej w Tokio zaczął zagrażać przetrwaniu w nim ludziom. Skłody, jakim podczas trzęsienia ziemi uległy budynek i konstrukcja żelbetonowych w Kōbe, utwierdziły decyzję o nieuchronności modernizacji obiektu. Stara konstrukcja ambasady nie odpowiadała normom konstrukcyjnym, była za słaba, aby wytrzymać mocniejsze trzęsienie ziemi, w budynku pojawiły się spęknięcia, a nawet zaczęły przez kłose do środka dostawała się woda. Koszt remontu okazał się nieopłacalny. Należało stary obiekt zastąpić nowym. Polskie MSZ zaprosiło w Japonii najlepszych japońskie firmy wykonawcze do przetargu na budowę nowej ambasady, a w Polsce zaproszono do konkursu architektów, którzy mieli japońskie doświadczenia projektowe. Przygotowanie projektu wymagało od projektantów analizy lokalnych przepisów i warunków.

Nasz zespół rozpoczął prace od uzyskania map i japońskich katalogów za pośrednictwem japońskich biur architektonicznych (A. Isozaki & As-

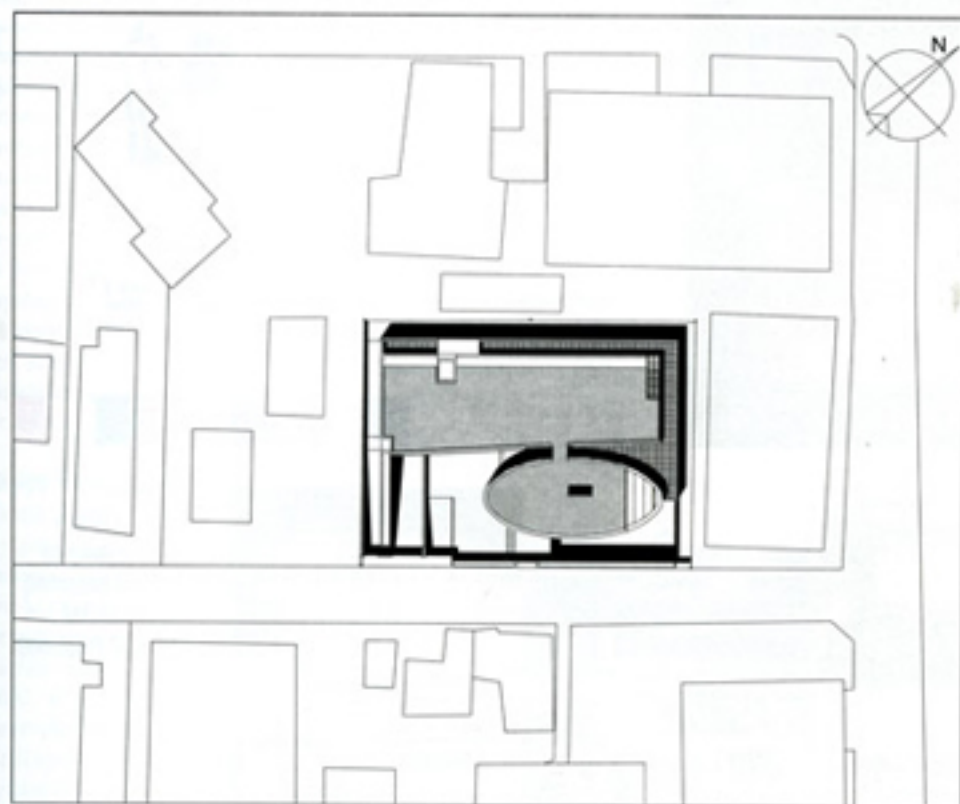
sociates, Mori Architects), zebraliśmy dane dotyczące warunków i norm nasłonecznienia, jak też między innymi technologie realizacji parkingów mechanicznych (Mitsubishi). Duże znaczenie miały także wstępne konsultacje antysejsmicznego układu konstrukcyjnego już na etapie koncepcji konkursowej, które pozwoliły nam na w pełni świadomą pracę nad rozplanowaniem układu funkcji. Do realizacji budynku po stronie polskiej inwestor wybrał koncepcję naszego biura, po stronie japońskiej do wykonania prac budowlanych i projektowych wybrano firmę Taisei. Biuro projektowe Taisei opracowało projekt wykonawczy i w tej formie założony przez nas układ konstrukcyjny poddano jedynie nieznacznej modyfikacji. Bliska współpraca obu biur w trakcie prac nad dokumentacją i spisanie przez nas nadzoru autorskiego w trakcie realizacji pozwoliły na dokonanie wyboru materiałów wykonawczych o odpowiedniej jakości, przy zachowaniu skromnego budżetu inwestycji. Budynek ambasady, a więc reprezentacyjny obiekt

panorama Tokio
i widok dachu ambasady

Zobaczyć

Prezentujemy nową siedzibę Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Tokio, o której piszą główny projektant Krzysztof Ingarden oraz prof. Mikihiro Mimura z japońskiego Uniwersytetu Tsukuba.

sytuacja / a site plan

i dotknąć Polskę

Na początku lat dziewięćdziesiątych stan budynku Ambasady Polskiej w Tokio zaczął zagrażać pracującym w nim ludziom. Szkody, jakim podczas trzęsienia ziemi uległy budynki o konstrukcjach żelbetowych w Kobe, utwierdziły decydentów o nieuchronności modernizacji obiektu. Stara konstrukcja ambasady nie odpowiadała normom konstrukcyjnym, była za słaba, aby wytrzymać mocniejsze trzęsienie ziemi, w budynku pojawiły się spękania, a nawet szczeliny, przez które do środka dostawała się woda. Koszt remontu okazał się nieopłacalny. Należało stary obiekt zastąpić nowym. Polskie MSZ zaprosiło w Japonii największe japońskie firmy wykonawcze do przetargu na budowę nowej ambasady, a w Polsce zaproszono do konkursu architektów, którzy mieli japońskie doświadczenia projektowe. Przygotowanie projektu wymagało od projektantów analizy lokalnych przepisów i warunków.

Nasz zespół rozpoczął prace od uzyskania map i japońskich katalogów za pośrednictwem japońskich biur architektonicznych (A. Isozaki & As-

sociates, Hori Architects), zebraliśmy dane dotyczące warunków i norm nasłonecznienia, jak też między innymi technologie realizacji parkingów mechanicznych (Mitsubishi). Duże znaczenie miały także wstępne konsultacje antysejsmicznego układu konstrukcyjnego już na etapie koncepcji konkursowej, które pozwoliły nam na w pełni świadomą pracę nad rozplanowaniem układu funkcji. Do realizacji budynku po stronie polskiej inwestor wybrał koncepcję naszego biura, po stronie japońskiej do wykonania prac budowlanych i projektowych wybrano firmę Taisei. Biuro projektowe Taisei opracowało projekt wykonawczy i w tej fazie założony przez nas układ konstrukcyjny poddano jedynie nieznacznym modyfikacjom. Bliska współpraca obu biur w trakcie prac nad dokumentacją i sprawowanie przez nas nadzoru autorskiego w trakcie realizacji pozwoliły na dokonanie wyboru materiałów wykończeniowych o odpowiedniej jakości, przy zachowaniu skromnego budżetu inwestycji. Budynek ambasady, a więc reprezentacyjny obiekt

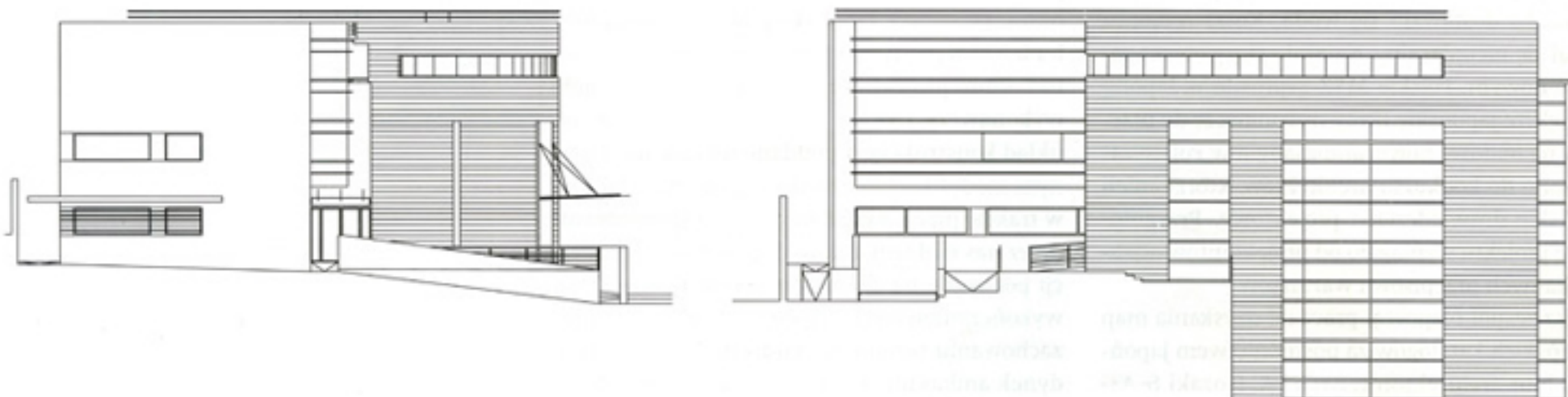
publiczny zrealizowano niezwykle oszczędnie, utrzymując koszt metra kwadratowego na poziomie kosztu w klasie wielorodzinnych budynków mieszkalnych.

Niewielką działkę, będącą w posiadaniu rządu polskiego należało zagospodarować tak, aby wielkość i kształt budynku dostosować do skali wąskiej ulicy, przy której się znajduje, tworząc jak największą otwartą przestrzeń publiczną przed jego frontem. Lokalne ograniczenia urbanistyczne projektu były bardzo ostre: maksymalna wysokość — 12 metrów, maksymalny stosunek powierzchni użytkowej budynku do powierzchni działki — 200 procent, maksymalny procent zabudowy działki — 60. Wielkość parkingu, ze względu na małą przepustowość wąskiej drogi, przy której znajduje się działka, była

ograniczona do 300 metrów kwadratowych. Tylko parking mechaniczny umożliwił umieszczenie na tej powierzchni 16 samochodów.

Mieszkaniowy charakter dzielnicy Meguro-ku wymagał poszanowania, jednocześnie należało nadać budynkowi charakter oficjalny, choć nie ostentacyjnie reprezentacyjny. Założyliśmy stworzenie w strefie wejściowej działki przestrzeni otwartej, dającej oddech pomiędzy ciasną zabudową ulicy. Łamigłówkę stanowił szeroki zestaw funkcji, które należało umieścić od frontu: trzy odrębne bramy wejściowe (do konsulatu, wejście główne, wejście do mieszkań pracowniczych); następnie podjazd przy wejściu głównym, brama ze zjazdem do parkingu podziemnego, a ponadto jeszcze ogród, zieleń i doświetlenie *foyer* sali wielofunkcyjnej. Analiza możliwych układów

poniżej / below:
 — elewacja południowo-zachodnia
 south west elevation
 — elewacja południowo-wschodnia
 south east elevation

AMBASADA
RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ W TOKIO
12-5 Mita 2 chome, Meguro-ku, Tokio

PROJEKT / PROJECT
Ingarden & Ewaj, Architekci, Kraków
JET Atelier, Sp. z o.o., Kraków

AUTOR / ARCHITECT
Krzysztof Ingarden

WSPÓLPRACA AUTORSKA / CO-ARCHITECTS
Jacek Ewaj

WSPÓLPRACA / COLLABORATION
Bogdan Błady
Tomasz Liniecki
Agnieszka Cichowska-Błady
Zbigniew Brach

PROJEKT MEBLI / FURNITURE DESIGN
Masato Hori / Hori Architects, Tokio

KONSTRUKCJA / STRUCTURAL ENGINEERING
Mark Lenczner / Taisei Co./ Marcai Design

PROJEKT WYKONAWCZY / CONSTRUCTION DESIGN
Y. Morishita, R. Nakamura, Y. Yorita / Taisei

NADZÓR / SUPERVISION
Ewa Maria Kido

GENERALNY WYKONAWCA / GENERAL CONTRACTOR
Taisei Corporation, Tokio

POWIERZCHNIE / AREAS
— działka: 993 m²
— zabudowa: 550,98 m² (60% pow. działki)
— netto budynku (TFA): 2 495,53 m²
— maks. bud./pow. działki: 200%

KLASYFIKACJA DZIAŁKI / PLOT CLASSIFICATION
typ 1 w rejonie o przeznaczeniu mieszkaniowym, niskim /
type 1 in low-rise residential area

KALENDARZ / DATES
— projekt: 1994–1999
— realizacja: 1999–2001

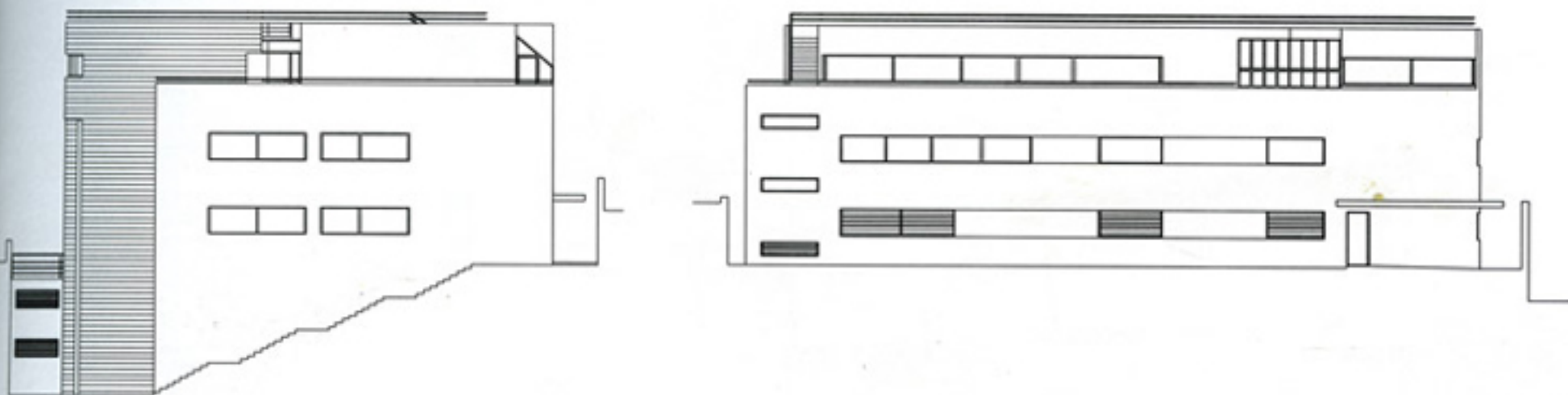
PROJEKT UZYSKAŁ NAGRODY / AWARDS
— 1995: „Projekt Roku”, SARP oddz. Kraków / Project of
the Year, Association of Polish Architects (SARP) Kraków
— 2001: „Medal Europejski”, nagroda Business Centre
Club i Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej / European
Medal, awarded by the Business Centre Club and the
European Integration Committee Office

tych funkcji doprowadziła nas do wniosku, że jedynym schematem spełniającym jednocześnie wszystkie wymagania był schemat budynku w kształcie litery „L” z otwarciem na południe. Strefa reprezentacyjna i publiczna umieszczona została w owalnej frontowej części „L”. W tym owalnym budynku znalazły się: wejście główne, czytelnia, foyer z szatnią, spiralna klatka schodowa prowadząca wyżej — do gabinetu ambasadora, w dół natomiast — do foyer sali wielofunkcyjnej. Funkcje ambasady zostały generalnie po-

dzielone na biurowe i reprezentacyjne oraz te, które zlokalizować można pod i nad ziemią. Przestrzeń biurowe umieszczono w budynku o podłużnym, lekko trapezowym planie, umieszczonym w tyle działki. Na ostatniej kondygnacji tej części znalazły się mieszkania pracownicze i pokoje gościnne, mieszkańcy mają łatwy dostęp na taras dachowy, częściowo zazieleniony, dający im jedyną możliwość rekreacji na wolnym powietrzu i podziwiania panoramy Tokio na terenie tej działki. W części podziemnej umieszczono

poniżej / below:
— elewacja północno-wschodnia
north east elevation
— elewacja północno-zachodnia
north west elevation

wspomniany już parking mechaniczny i salę wielofunkcyjną na około 120 miejsc siedzących z otwieranym za pomocą akustycznie izolujących ścianek przesuwnych *foyer*, którego przedłużeniem jest przestrzeń ogrodu zaprojektowanego w zagłębieniu terenu. Sala wielofunkcyjna, wyposażona w konferencyjny system audiowizualny, z przestawną sceną, pełnym oświetleniem scenicznym i odpowiednią akustyką, pozwala na organizację konferencji, koncertów, bankietów, projekcji filmowych, promocji, itp., czyli na wielostronną prezentację i promocję polskiej gospodarki i kultury.

Czy placówka dyplomatyczna oprócz pełnienia oficjalnych funkcji publicznych i reprezentacyjnych powinna także reprezentować Polskę poprzez nawiązanie do tradycji architektury polskiej? Jeżeli tak, to na czym polega „polskość” architektury, którą można by czytelnie przekazać w Japonii? Samo pytanie nie jest nowe, jednak

przy każdym nowym projekcie powraca dając architektowi kolejną szansę na znalezienie odpowiedzi. Polska znajduje się na granicy wpływów architektury kręgu klasycznego. Jednakże polskie wątki gotyku, renesansu czy baroku są za słabo wyraziste, aby nawiązując do nich można było zbudować obiekt o wyraźnym polskim charakterze. Zdecydowanie polskim typem budynku jest np. dworek szlachecki, czy też wiejskie budynki wznoszone w stylistyce regionalnej. Jednak tego typu architektura nie jest możliwa do zbudowania w centrum Tokio, na niewielkiej działce o powierzchni 10 arów, bez podjazdu, parku i przestrzeni. Nie są to także typy budynków publicznych, więc nie wśród nich należało szukać właściwych odpowiedzi. Nie znalazłszy odpowiedniego modelu odniesienia zdecydowałem się zarzucić myśl o ikonicznym nawiązaniu do architektury polskiej. Jednak uznałem za istotne ukazanie związku architektury z polską tradycją. I choć projekt odrzuca reprezentację ikoniczną, to jednak stosuje pośredni sposób nawiązania do tradycji za pomocą znaków na poziomie „indeksu” (w terminologii Ch. S. Peirce’a). Chodziło o to, aby budynek przekazywał takie informacje zmysłowe, jakie spotkać można w polskiej architekturze, poprzez doznania dotykowe i kolorystyczne. Za symboliczny dla polskiej architektury punkt odniesienia dla wyboru

materiałów wykończeniowych uznano Zamek Królewski na Wawelu w Krakowie. To do jego zabudowań nawiązują takie materiały jak piaskowiec, cegła i porastający ją winobluszcz. Kolorystyka wykończenia opiera się o naturalne kolory cegły (materiału tradycyjnie w Japonii nie stosowanego), jasnego piaskowca, drewna dębowego na spiralnych schodach w holu wejściowym, surowego betonu i czarnego lupku na posadzce.

W projekcie zastosowano także daleką metaforę, jaką tworzy forma ceglano-budynku umieszczonego z przodu działki. Jego owalną formę z dużym wycięciem na frontowe okno i wejście, wraz z przewieszonym nad wejściem szklanym daszkiem w kształcie wiszącego mostu traktować można jak daleką reminiscencję historycznego barbakanu — budynku z zapraszająco otwartą bramą wejściową i opuszczonym mostem zwodzonym do miasta.

Połączenie współczesnych prostych i czytelnych form budynku z tradycyjnymi materiałami symbolizować ma współczesną przebudowującą się Polskę, a także ma za zadanie przekazywać japońskim gościom ambasady pierwsze zmysłowe informacje o polskiej tradycji budowania, z którą zetkną się odwiedzając dawną stolicę Polski.

Krzysztof INGARDEN
Fot.: Autor